

سبک ارتباط

آموزش نینیم به بیراهه می‌رویم

جاذبه‌های کاذب رسانه‌های نوین

مه‌ری مرادی*

پیامدهای استفاده بی‌رویه از گوشی‌های هوشمند و شبکه‌های اجتماعی آسیبی است که اگر جدی گرفته نشود، به تهدید تبدیل خواهد شد. اوایل دهه ۸۰ بود که صحبت از فناوری جدیدی در میان مردم به گوش می‌رسید. آن روز تعجب از این بود که مگر می‌شود هر جا رفت و تلفنی همراه داشت؟ کمتر کسی فکر می‌کرد فناوری که روزی انگشت تعجب بر دهان‌ها گذاشته بود، امروزه همگان را متحیر کند. امروزه تکنولوژی‌های ارتباطی تقریباً همه گروه‌های سنی را در دام خود اسیر کرده و مجال گریز از آن نیست. زمانی تلفن‌های همراه در حدی بودند که می‌شد با آنها فقط تماس تلفنی برقرار کرد اما ثانیه ثانیه این اختراع افسارگسیخته رشد کرد و با ظاهری جذاب عامل گرایش تمام اقشار جامعه به خصوص جوانان شده است. البته دیگر باید آن را به عنوان یک واقعیت اجتماعی پذیرفت. نرم‌افزارهایی مانند واتس‌آپ، اینستاگرام، تانگو، ایمیو، تلگرام، وایبر، لین و... میهمان ناخوانده خانواده‌ها شدند و مانهوز فرهنگ در دست پذیرایی از این میهمان ناخوانده رانیا موخته‌ایم و بدون شناخت، استقبال گرمی از آن داشتیم و چنان در استقبالمان زاده‌وری کردیم که توانستیم جزو رتبه‌های برتر استفاده از گوشی‌های هوشمند و شبکه‌های اجتماعی در جهان باشیم.

دنیای جذابی که خوب و بد دارد

انسانی که امروزه خود را مدرن می‌داند و امکانات دسترسی به فناوری را در دست دارد، قطعاً برای موفقیت خود باید فرهنگ استفاده صحیح از آن را نیز بیاموزد. این واقعیت اجتماعی اجتناب‌ناپذیر، حقیقتی است که تفاوت بسیار بین نسل دیروز و امروز را نشان می‌دهد.

سجاد علم‌رانی*

قرن جدید، قرن است که استفاده از اینترنت و بهره‌گیری از داده‌های متنوع و جذاب آن باعث شده است شمار زیادی از افراد از هر سنی توجه خود را به آن معطوف کرده و مسحور جاذبه‌های آن شوند. اینترنت مکانی برای ارتباط، کسب اطلاعات گوناگون، یادگیری، خرید و انجام دادن بسیاری از کارهای روزانه همچون کارهای بانکی، تفریح و سرگرمی شده است که در اکثر کشورها به درستی ضرورت استفاده از آن و بالطبع ضرورت حفظ امنیت اخلاقی آن احساس می‌شود. کشور مانیز از این امر مستثنی نیست. دهها میلیون نفر از هر قشری برای مصارف متفاوت از اینترنت استفاده می‌کنند و هر قشری بر حسب سنین مختلف در معرض آسیب اخلاقی آن قرار دارند اما در این میان کودکان بیشترین ضربه را از اینترنت می‌خورند. این ضربه صرفاً اخلاقی نیست، از پورنوگرافی و پورنوبیسی گرفته تا جعل هویت یا حتی دزدی اینترنتی و صرف هزینه‌های مالی و جانی برای هرزنگاری را در بر می‌گیرد.

آمار هشدار دهنده

تحقیقات اخیر دانشمندان نشان می‌دهد که استفاده از اینترنت در کودکان افزایش ۵۲ درصدی داشته و هر کودک به طور میانگین ۲۴ دقیقه در روز از اینترنت استفاده می‌کند. همچنین شرکت‌ها و سازمان‌هایی که در امور فیلترینگ کار می‌کنند گزارش کرده‌اند که حدود یک سوم اینترنت را محتوای غیراخلاقی اشغال کرده است. پس، امروزه بیش از پیش ضرورت ایمن‌سازی اینترنت برای کودکان و نوجوانان را حس می‌کنیم.

آسیب‌های استفاده از اینترنت برای کودکان متخصصان در مورد تأثیر اینترنت بر کودکان معتقدند با

جوان امروز که در دنیای مجازی سیر و سلوک می‌کند از مکان و زمان گذر می‌کند، بدون آنکه جابه‌جایی صورت بگیرد، با افراد مختلف در هر جای دنیا ارتباط برقرار می‌کند و دنیای مجازی و شبکه‌های اجتماعی مجازی این ارتباط راحت را برای او جذاب‌تر می‌کند.

نسل جوان نیاز دارد که خود را مطرح کند و این مطرح شدن به او اعتماد به نفس می‌دهد. از طرفی ارتباط و مشارکتی که در گروه‌ها یا یکدیگر دارند، حس بودن را در آنها تقویت می‌کند و همین امر موجب می‌شود که کاربر زمان زیادی را در دنیای مجازی سپری کند و این آسیبی است که او را درگیر می‌کند.

در شبکه‌های اجتماعی مجازی به انواع اطلاعات دسترسی داریم و این تنوع در اطلاعات دیداری و شنیداری به ما هشدار می‌دهد که باید هوشیارتر عمل کنیم چراکه این شبکه‌ها مثل همه پدیده‌های مدرن می‌توانند کاربردهای منفی و مثبت داشته باشند که اگر مدیریت صحیح در این زمینه به کار گرفته نشود شبکه‌هایی که می‌توانند کاربرد مثبت داشته باشند و در گاهی برای تبادل علم و تکنولوژی و سرگرمی‌های مثبت و آموزش‌های مختلف در زمینه‌های متعدد باشند، تبدیل به ابزاری خواهد شد که می‌تواند به راحتی هنجارهای اجتماعی را لگدمال کند، رفتارهای نامتعارف و حتی غیرقانونی را ترویج کند. فضای مجازی و رسانه‌های نوین دنیای جذابی فراروی ما می‌گذارد که بخش اعظمی از آن کاذب است پس باید توان تشخیص خود را بالا ببریم.

لزوم آموزش برای پیشگیری از آسیب‌ها

اگر آگاهی و آموزش در دست صورت نگیرد و کاربران استفاده صحیح از این فضا را نیاموزند و نتوانند زمان را مدیریت کنند به زودی به این فضا اعتماد روانی پیدا می‌کنند که دور بسودن از آن افسردگی و اضطراب را برایشان برامغان خواهد آورد.

استفاده افراطی و بی‌حد و حصر از شبکه‌های مجازی

در میان زوجین نیز می‌تواند حسادت را در میان آنان شعله‌ور کرده و روابط خانوادگی را متزلزل کند. به طوری که از یکدیگر غافل شوند که این غفلت طلاق عاطفی را به دنبال خواهد داشت و دیده شده در بسیاری از موارد منجر به طلاق واقعی شده است. اعتماد در میان اعضای خانواده به خصوص همسران کم‌رنگ می‌شود که روند نامطلوبی در زندگی آنها داشته و ادامه زندگی را تحت تأثیر امواج منفی قرار می‌دهد.

استفاده نادرست از این فضا می‌تواند اخلاقیات را زیر سؤال ببرد، تجاوز به حریم خصوصی افراد را عادی جلوه دهد، مسائل ضدفرهنگی را ترویج کند، زمان مفید کاربران را هدر دهد، کاربران انگیزه برای تلاش و پشتکار در جهت به دست آوردن مهارت‌های مثبت و مختلف را از دست بدهند، نظم اجتماعی و فردی و خانوادگی افراد را بر هم بزند، به طوری که در کارهای معمول زندگی‌شان اختلال ایجاد کند و گاهی منجر به منزوی شدن افراد نیز خواهد شد.

در شبکه‌های اجتماعی مجازی به انواع اطلاعات دسترسی داریم و این تنوع در اطلاعات دیداری و شنیداری به ما هشدار می‌دهد که باید هوشیارتر عمل کنیم

چراکه این شبکه‌ها مثل همه پدیده‌های مدرن می‌توانند کاربردهای منفی و مثبت داشته باشند که اگر مدیریت صحیح در این زمینه به کار گرفته نشود، تبدیل به ابزاری خواهد شد که می‌تواند به راحتی هنجارهای اجتماعی را لگدمال کند

در این شبکه‌ها چون نظارت اجتماعی کاهش پیدا می‌کند، افراد دچار شخصیت کاذب می‌شوند که با شخصیت واقعی آنان متفاوت است و بروز خشم کلامی و نوشتاری را در میان آنها افزایش می‌دهد. آسیب دیگری که می‌تواند جوانان را درگیر کند، تکیه کردن بیش از حد دانش‌آموزان و دانشجویان بر منابع و اطلاعات موجود در فضای مجازی است و صدالبته می‌تواند سطح یادگیری را کاهش دهد

در این شبکه‌ها چون نظارت اجتماعی کاهش پیدا می‌کند، افراد دچار شخصیت کاذب می‌شوند که با شخصیت واقعی آنان متفاوت است و بروز خشم کلامی و نوشتاری را در میان آنها افزایش می‌دهد. آسیب دیگری که می‌تواند جوانان را درگیر کند، تکیه کردن بیش از حد دانش‌آموزان و دانشجویان بر منابع و اطلاعات موجود در فضای مجازی است و صدالبته می‌تواند سطح یادگیری را کاهش دهد. به نظر می‌رسد با توجه به جوان بودن جامعه ایرانی آموزش صحیح در زمینه استفاده از تکنولوژی و فناوری می‌تواند کارگشا باشد. اگر قرار است میزان آسیب‌دیدگی را به حداقل برسانیم، باید آموزش استفاده از فناوری را رشد و تولید آن همسو پیش رود تا از این گردونه عقب‌نمانیم و به براهه نیز نسازیم.

مدیریت شبکه‌های اجتماعی

مدیریت نحوه و زمان مناسب استفاده از شبکه‌های اجتماعی به ما کمک می‌کند تا بتوانیم از آن برای پیشبرد بهتر کارها، تبادل اطلاعات علمی، سرگرمی، ارتباط با دوستان و اقوامی که از آنها دور هستیم استفاده کنیم. مسئولان امر موظف هستند توانمندی خود را در برابر پدیده‌های نوظهور در دنیای مجازی افزایش دهند تا بتوانیم با گذر از آسیب‌ها به پیامدهای مثبت در جهت پیشرفت کشور و آگاهی جوانانمان دست پیدا کنیم و با توجه به اینکه همه اقشار جامعه از سنین پایین تا بزرگسال با این پدیده روبه‌رو هستند، می‌تواند تا مسئولان و نهادهای ذیربط نظارت بیشتری روی مطالب منتشر شده در شبکه‌های اجتماعی داشته باشند. بی‌شک افراد و نهادها و سازمان‌های منسجم و هدایت‌شده‌ای با اهداف مشخص و روش‌های مخصوص اعتقادات دینی و مذهبی جوانان را نشانه گرفته‌اند و به طور حتم غفلت از این موضوع عواقب وخیمی در پی خواهد داشت.

پژوهشگر و آسیب‌شناس اجتماعی

سبک تربیت

تبلت و موبایل را خاموش و با اعضای خانواده گفت‌وگو کنیم

کودکان منزوی در جزیره‌های مجازی

درون خانواده، منزوی‌تر شدن کودکان است. نکته دیگر در خصوص ساخت روابط اجتماعی که از مهم‌ترین علل انزوای اجتماعی کودکان به خصوص در شهرهاست این است که جامعه شهری ایران به لحاظ ارزش‌های اجتماعی دچار اختلال تک بعدی مادی شده است. وقتی درآمد پدر خانواده نمی‌تواند کفاف نیازهای خانواده را بکند در این شرایط درآمد و شغل مادر خانواده نیز مکمل درآمد پدر خانواده می‌شود تا شاید بتوان نیازهای مادی خانوار را تأمین کرد. در این خصوص سؤالی که پیش می‌آید این است که آیا پدر و مادر شغال با این وضعیت اقتصادی آن حوصله و توان قبلی را برای تأمین نیازهای عاطفی فرزندان خواهند داشت؟

واقعیت این است که برخی خانواده‌ها تبدیل به روایت‌هایی شده‌اند که در آنها کوچک‌ترین حرف محبت‌آمیزی بین پدر و مادر و کودکان رد و بدل نمی‌شود. انگار همه اعضای خانواده به دنیا آمده‌اند تا مثل ماشین در جوامع صنعتی کار کنند و چون پدر و مادر شاغل وقت کافی ندارند یا اصلاً نمی‌خواهند بچه‌دار شوند یا چنانچه آن‌ها ناخواسته بچه‌دار شدند بچه را برای نگهداری به مهدهای کودک تحویل می‌دهند! این سبک زندگی در جامعه ایرانی در حال گسترش بوده و کودکی که در فرهنگ ایرانی باید با مهر پدر و مادر رشد کند تا انسانیت، عطفوت و عشق به هم‌نوع را در آغوش آنان بیاموزد در حال فراموشی است. از طرف دیگر با ورود امکانات ارتباطی جدید به درون خانواده‌ها، کودکان آنقدر در فضای مجازی غرق شده‌اند که حتی وقت آمدن به سر سفره را هم ندارند و این نتیجه‌ای جز اختلال در پیوند اجتماعی و کاهش روابط اجتماعی کودک با خانواده را در پی ندارد، چراکه خانواده با دورهمی و سفره است که معنی پیدا می‌کند. از دیدگاه محققان منابع‌های اجتماعی کودک طی بازی به دست آمده و اثرات آن بعدها در زندگی او ظاهر خواهد شد اما نه از طریق بازی‌های رایانه‌ای بلکه از طریق بازی‌های

دسته‌جمعی با همسالان است که شخصیت اجتماعی کودک شکل می‌گیرد ولی بازی‌های کامپیوتری و گوشی‌های لمسی در دست کودکان آنان را در جزیره‌های مجازی محصور کرده و نمی‌گذارد آنان با همسالان خود بازی کنند.

از منظر جامعه‌شناختی تنوع و تعدد هویت‌ها و گروه‌های اجتماعی می‌تواند سطح روابط افراد را در سطوح مختلف تحت تأثیر قرار دهد و باعث می‌شود که احساس انزوای اجتماعی کمتر شکل گیرد. اما در جامعه‌ای که ساخت روابط اجتماعی به گونه‌ای باشد که منافع شخصی و خودخواهی را به جای منافع جمعی و دیگرخواهی ترجیح دهند، سطح پیوندهای اجتماعی کاهش یافته و انزوای اجتماعی افزایش پیدا می‌کند. انزوای اجتماعی، پدیده‌ی بی‌شک جامعه و احساس یأس و ناامیدی و حقارت اجتماعی را در پی دارد و می‌تواند باعث شکل‌گیری و تقویت شخصیت انحرافی کودکان و افزایش کجروی اجتماعی در بزرگسالی شود، چراکه در بین افراد منزوی گرایش به اکتیسیسم و اعتیاد بیشتر است تا کسانی که نسبت به جامعه احساس دلبستگی و پیوند عاطفی دارند.

تنها راهکار اساسی‌ای که می‌تواند در کاهش محدود کردن انزوای اجتماعی مؤثر باشد، این است که سبک زندگی خانواده ایرانی را که در آن بر محبت، صمیمیت و تکریم متقابل میان اعضای خانواده مخصوصاً بین والدین و فرزندان تأکید می‌شود، حفظ کنیم. کودکانمان را به کار جمعی و بازی‌های گروهی عادت دهیم و نگذاریم بیش از حد در فضای مجازی، بازی‌های کامپیوتری و... غرق و در نهایت منزوی شوند. بیابید از همین الان به تبلت‌ها و تلفن‌های همراه را خاموش و یا یکدیگر گفت‌وگو کنیم.

کارشناس ارشد جامعه‌شناسی

سبک زندگی خانواده ایرانی را که در آن بر محبت، صمیمیت و تکریم متقابل میان اعضای خانواده مخصوصاً بین والدین و فرزندان تأکید می‌شود، حفظ کنیم.

کودکانمان را به کار جمعی و بازی‌های گروهی عادت دهیم و نگذاریم بیش از حد در فضای مجازی، بازی‌های کامپیوتری و... غرق و در نهایت منزوی شوند

عاطفی و امکانات او و دیگری رابطه او با جامعه‌اعم از بزرگسالان و همسالان خود. یکی از مهم‌ترین مباحث در مورد انزوای اجتماعی کودکان این است که چون ساخت فرهنگی-اجتماعی از طریق جامعه‌پذیری از نسلی به نسل دیگر منتقل شده و در واقع بازتولید می‌شود، بنابراین اگر ساخت فرهنگی-اجتماعی در درون خانواده بیشتر بر پول، منافع شخصی، روابط نامتجانم سرد و مبتنی بر زور و پرخاشگرگی، حسابگرگی و غیرعاطفی تأکید کند و نه محبت و صمیمیت، در این نوع از ساخت روابط اجتماعی، کودکان بیشتر خود را منزوی می‌یابند. بنابراین رسیدن به جامعه‌ای که در آن ساخت روابط اجتماعی در درون خانواده‌ها بر الفت و محبت و مبتنی بر تکریم متقابل باشد.

به عبارات دیگر اگر ما بزرگسالان در خانواده‌ای با روابط سرد و بدون تکریم‌ترین عاطفه‌ای زندگی می‌کنیم، بدانیم که اولین صدمه وجود چنین ساخت روابط اجتماعی